

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

www.philosophical-research.org

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

Περίοδος 2019-2020

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΤΡΩΝ

ΛΓ' ΚΥΚΛΟΣ

Συνάντηση 9η

Πέμπτη, 30 Ιανουαρίου

Προαναγγελίες

Τί Δεν Φταίει

Στην συνεχώς επιδεινούμενη πνευματική σύγχυση, διανοητική θολούρα, ηθική ταραχή και μόνιμη δυσπραγία που βρίσκεται ο Νεοελληνισμός από τα πρόωρα και με καισαρική τομή βιασθέντα γεννητούρια του ως κράτος μέχρι σήμερα, στην σκοτοδίνη της Άτης που ανελέητα τον μαστιγώνει για την Ύβρη της αλλοτρίωσης που διαπράττει αλλοτριούμενος του εαυτού του, στην βαθύτατη κρίση ταυτότητας που τον συνθλίβει, επιπολάζει η ιδέα ότι το πρόβλημά του είναι πρόβλημα όλου του Κόσμου.

Πρόκειται για μια ψυχοπαθολογική υπεκφυγή, για μια βολική απόσχιση ευθυνών. Και ομιλώ πάντα για τον συστημικό Νεοελληνισμό, τις ηγετικές ομάδες, την θεσμική διάρθρωση και εκπροσώπηση, για την Επισημότητα. Γιατί ο λαός, ενστικτωδώς προσηλωμένος στην ρίζα της ακαλλιέργητης ταυτότητάς του, πάσχει και υποφέρει, αντιδρώντας με το δίκαιο της ζωής στο αταίριαστο πλαίσιο που στανικά του φοριέται.

Φταίει ο Καπιταλισμός ή ο Ισλαμισμός, η δυναστεία των οικονομικών Αδελφών ή της θρησκευτικής Πίστεως, οι συνωμοσίες εκείνη ή η άλλη, ο τεχνολογικός πολιτισμός ή η καθυστέρηση του εκσυγχρονισμού, τα πανανθρώπινα οράματα που δεν εφαρμόζονται ή τα αναχρονιστικά μοντέλα ενός απαρχαιωμένου οραματισμού, η πραγματικότητα που αποστρέφεται τα ιδεώδη ή η προσκόλληση σε ιδεολογίες, η αντίδραση στον ανθρωπισμό και την πρόοδο, που όμως παραδόξως αυτά συνυφαίνονται αποκλειστικά με την πλουσιοπάροχη ευημερία και την ομοειδή διασκέδαση, παρά την ηθική ανωτερότητά τους προς την οικονομική τεχνολογική άνεση – φταίει το διεθνές δίκαιο που δεν εφαρμόζεται ή η βασιλεία του θεού που δεν έχει έλθει ακόμη ή ο Κρόνος σε αντίξοο ζώδιο ή η σατανική απόκρυψη της εξ Ανδρομέδας επικουρίας. Και ούτω καθεξής.

Όλα αυτά εμπεριέχουν κάτι, που η σωστή ανάλυση της ιστορικής φάσης του Παρόντος αναδεικνύει την φύση του και ταξιθετεί την σημασία του. Αλλά αυτή η θεωρία αφορά στον προσδιορισμό του πεδίου εντός του οποίου ενεργούν όλοι οι δρώντες και πάσχοντες την δεδομένη κατάσταση και το δυναμικό άνυσμα της ιστορίας στην τρέχουσα συγκυρία. Η δε απόκριση καθ' ενός στην κοινή πρόκληση είναι τελείως διαφορετική, όπως και το αποτέλεσμα της μιας ή της άλλης συμπεριφοράς. Έτσι διαφέρουν κατά πολύ οι καταστάσεις και οι δυναμικές ροπές ανόδου ή καθόδου στην κλίμακα ισχύος των διαφόρων χωρών υπό τις αυτές κοσμοϊστορικές ή και περιφερειακές συνθήκες μιας εποχής.

Και ναι μεν κάθε παρόν σηματοδοτείται από ωρισμένες χώρες και ωρισμένο πολιτισμό, οπότε οι εστίες αυτές κατέχουν προνομιακή θέση στα γινόμενα, αλλά το αν θα ανέρχεται ένας δράστης την κλίμακα της ισχύος υπό τις κρατούσες συνθήκες, ώστε να βρίσκεται κοντά στην αιχμή των εξελίξεων και να συνδιαμορφώσει το μέλλον κατά την φορά της ιστορικής τελεολογίας, ή και να βρεθεί αυτός στην εστία του νοήματος που θα καθορίσει το μέλλον, - αυτό είναι δική του υπόθεση μιας συνολικής στρατηγικής βασιζόμενης στην βαθειά γνώση της ιστορίας και στην προβολή της πολιτισμικής του ταυτότητας πάνω στην ιστορία.

Το θεμελιώδες πρόβλημα για την κάθε οντότητα ατομική ή συλλογική είναι καταδικό της.

Αν δεν πας καλά είναι γιατί δεν στέκεσαι καλά με τον εαυτό σου στον χρόνο και στην ιστορία.

Δεν μας φταίει κανείς άλλος και τίποτα. Παίζεις πάντα με το μοίρασμα που σου έγινε. Το μοίρασμα είναι οι ανάγκη της Μοίρας. Το πώς παίζεις με την μοίρα σου, αυτό είναι δικό σου. Βρήκες την «λεπτή αταρπύ»; Το μείδισμα του Κούρου είναι μαζί σου και η εορταστική χαρά της αιωνιότητας στο κάλλος.

Στώμεν καλώς, λοιπόν.

Το μυστήριο της ύπαρξης μέσα στο Μηδέν είναι το να στέκεσαι στην ταυτότητα του εαυτού σου. Όπως η μορφή του κάλλους σε ένα ερυθρόμορφο αγγείο μόνη, χωρίς υπαινιγμό εδάφους, στο μελανό μηδέν τριγύρω της, όχι αυτή στον χώρο και σε τόπο, αλλά αυτή δημιουργώντας

τον χώρο μέσα στον οποίο υπάρχει και τον τόπο πάνω στον οποίο βαίνει σαν διαστάσεις της υπόστασής της.

Γιατί τέλος πάντων αυτό ακριβώς, το να είσαι ο εαυτός σου στην τελειότητά του, είναι το μόνο πράγμα που εξαρτάται μόνο από σένα, και όχι από το μοίρασμα της Μοίρας, από την διανομή κατά την ανάγκη του χρόνου, από τις συνεχώς αλληλοσυναρτώμενες και αλληλοεπηρεαζόμενες κατανομές σε μύρια όσα όντα και μέρη του κοσμικού ολοκληρώματος.

I

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

Συγκριτικές Διαχρονικές

Μεταφιλοσοφικές Έρευνες

στην Ανθρώπινη Μοίρα

Μέρος II

Ειδική Μορφολογία της Ιστορικότητας

*

Αφορισμοί στην Μεταφυσική του Κάλλους:

Γιατί Υπάρχουν Χώρος, Χρόνος και Ιδέες;

Αναλύσαμε το **έκκεντρο του ανθρώπου**. Η εκκεντρικότητά του ορίζεται από εγγενείς ανισορροπίες μηχανικές, ασυμμετρίες δομικές, βιολογικές, ψυχολογικές, μικρές και μεγάλες αποκλίσεις από την ζωική νόρμα και την λογική της. **Εμφιλοχωρεί στην φύση του η αρχή της αντικανονικότητας, η δυνατότητα μιας παραβατικότητας, που μπορεί να τον ρίξει κάτω από τα ζώα, αλλά σκοπό έχει να τον κάνει θεό.**

Το έκκεντρο προκαλεί ταραχή. Ο άνθρωπος είναι το τεταραγμένο ον. Ανησυχεί για το τι θα γίνει στον χρόνο της ζωής του και αγωνιά για ον θάνατό του. **Η μέριμνα του χρόνου κατά τους τρεις πυλώνες της, την διαίωνιση του είδους, την επιβίωση του ίδιου και των οικείων του, και την δημιουργία ζωτικού χώρου ασφαλείας γύρω του, αφ' ενός, και η συζυγής αγωνία του θανάτου αφ' ετέρου, ορίζουν κάθε στιγμή της ζωής του.** **Μέριμνα βίου και αγωνία θανάτου είναι οι δύο όψεις του αυτού πράγματος,** όπως γέννηση και θάνατος είναι το ίδιο (Διόνυσος είναι ο Άδης, η Περσεφόνη ίδια με την Αφροδίτη), και η γενετήσια μείξη είναι μια πράξη θανάτου, με τον Άδη τον Μέγα Βιαστή της Κόρης (Ελευσίνιος μύθος της Περσεφόνης).

Έκκεντρο και τεταραγμένο, αλλά ο άνθρωπος είναι και το ανοικτό ον. Ενώ είναι μέρος του Κόσμου όπως όλα τα όντα του κοσμικού ολοκληρώματος, το πεδίο του δεν περιορίζεται στην γειτονία του, αλλά επεκτείνεται σε όλον τον Κόσμο, στον Θεό.

Η ανοικτότητα του, η σχέση του με τα πάντα, δημιουργεί εκστατική ροπή. Ο άνθρωπος είναι περιέργο ον, θέλει να γνωρίσει τα πάντα, να αισθανθεί να καταλάβει τα πάντα, να έλθει σε επαφή, να νοιώσει, να

πάρει την δύναμη όλων, να ταυτιστεί με τα πάντα. Έτσι ο άνθρωπος είναι το ανοικτό και εκστατικό ον.

Το έκκεντρο και το τεταραγμένο του ανθρώπου είναι ακριβώς που θεμελιώνουν την ανοικτότητα και την εκστατικότητα του. Η απόλυτη ισορροπία κλείνεται στον εαυτό της και δεν επιζητεί τίποτε άλλο.

Αλλά η ανοικτότητα και εκστατικότητα θα επέτειναν την ανθρώπινη ανησυχία αν δεν ήταν σφραγισμένη στην ουσία του ανθρώπου η επίτευξη του σκοπού των, του τέλους των.

Αυτό που φεύγει από τον εαυτό του όντας ο εαυτός του είναι το Κάτοπτρο.

Ο άνθρωπος είναι το κοσμικό Κάτοπτρο. Ο Κόσμος και ο Θεός κατοπτρίζεται πάνω του. Είναι ο «Μικρόκοσμος» του Μυστικισμού. Εικόν και ομοίωση του Θεού. Ο τέλειος Κούρος είναι άγαλμα, εφ' ω ο Απόλλων αγάλλεται γιατί κατοπτρίζεται σε αυτό.

Ο άνθρωπος είναι σώμα και πνεύμα σε μια αδιαίρετη ενότητα, μάλλον ταυτότητα, αφού κάθε δυισμός ηχεί δυσαρμονία στον Ελληνισμό. Το σωματικό πνεύμα και το πνευματικό σώμα είναι η μορφή του κάλλους. Το κάλλος πνευματώνει το σώμα και σωματώνει το πνεύμα.

Το γυάλισμα του κατόπτρου μας για να γίνουμε κόσμος και θεός είναι η καλλιέργεια του σώματος και του πνεύματός μας σε άρρηκτη σχέση ταυτότητας μεταξύ τους. Η γυμναστική σώματος και πνεύματος για αυτήν καθ' εαυτή την τελειότητα, όχι για πρακτικά αποτελέσματα τα οποία απορρέουν αυτόματα. Τα προς το τέλος (οι ανάγκες του χρόνου)

υπηρετούν το τέλος (την τελειότητα, το κάλλος, που είναι αυτοσκοπός), και όχι αντίστροφα. Αυτή ήταν η πραγματικότητα του κλασσικού ιδεώδους όπως έλαμψε καθαρώτατα κατά την ανάδυσή του στην αρχαϊκή Σπάρτη.

Το Ον ως Απολυτο Είναι είναι Εν (γιατί αν ήταν δυο, τί θα τα διεχώριζε;). Τα όντα στο Φαίνεσθαι όμως του Είναι (στον Κόσμο) είναι πολλά. Χώρος είναι η δομή της πολλαπλότητας (αρίθμηση και εκ-τοπισμός).

Το Ον ως Απόλυτο Είναι, είναι αμετάβλητο (γιατί αν μετεβάλετο από τί σε τί θα μετέβαλε;). Τα όντα του Φαίνεσθαι όμως μεταβάλλονται. Χρόνος είναι η δομή της μεταβολής («αριθμός κινήσεως», μέτρον της, κατ' Αριστοτέλη).

Το Ον ως Απόλυτο Είναι είναι αδιαφόριστο - πλήρες, ισότροπο και ομογενές (γιατί αν διαφοροποιείτο σε τί θα συνίστατο η διαφορά;). Ο κόσμος των ιδεών είναι η δομή της διαφορετικότητας των φαινομένων.

Χώρος, χρόνος και κόσμος ιδεών είναι διαστάσεις της προβολής του Είναι στον «Κόσμο» των Φαινομένων, αποτελούν παραμέτρους του Φαίνεσθαι του Είναι.

Ο λόγος που παράγονται αυτές οι παράμετροι και διαστάσεις είναι διότι χρειάζονται για την φανέρωση του Απόλυτου Είναι ως Κάλλους.

Το Κάλλος συνίσταται στην ενότητα μιας πολυμερούς πολλαπλότητας, στην αρμονία της διαφορετικότητας των μερών ενός όλου κατά αναλογίες, σε ένα οργανικό συνταίριασμα διαφόρων μελών και λειτουργιών. Γι αυτό λοιπόν χρειάζεται η διάσταση του τόπου και των ιδεών, το ανάπτυγμα του χώρου και ο αριθμός διακεκριμένων μονάδων, και το πεδίο των ειδών, των χαρακτήρων, των ποιοτήτων.

Επίσης το Κάλλος χρειάζεται ανάπτυξη για να ανθίσει το άνθος της ύπαρξης. Γι αυτό υφίσταται η διάσταση, το συνεχές εξάπλωμα του χρόνου. Ο κυκλικός χρόνος της περιοδικότητας απαιτείται για να υπάρχει το έαρ, για να τελειούται το ον στην «ώρα» της ακμής του.

Η γύμνωση του Είναι, η από-κάλυψη του Απόλυτου είναι το φως του κάλλους. (Ο απαστράπτων καταιγισμός της εκφαντορείας του φωτός στην τελική πράξη των Μεγάλων Μυστηρίων της Ελευσίνας).

Για να γίνει ο Κόσμος, δηλαδή για να αποκαλυφθεί το Απόλυτο, για να φανεί το Είναι, για να καταστεί επιφανής ο Θεός, που σημαίνει για να λάμψει η Μορφή του Κάλλους – για αυτό παρυφίστανται χώρος και χρόνος και ιδέες.

Οι σχέσεις των μερών, οι δομές του χώρου και των ποιοτικών χαρακτηριστικών, αποτελούν προϋποθέσεις του κάλλους. Έτσι και ο ρυθμός του χρόνου, η περιοδικότητα, θεμελιώνει το έαρ, την «ώρα» της ακμής του όντος, το κάλλος. **Χώρος, χρόνος, ιδέες υπάρχουν για να ανθίζουν εις τελειότητα τα όντα, και προνομιούχα, ο άνθρωπος.**

[Μια απροσεξία ανθρώπινη είναι ότι δε τρομάζουν τόσο ο χώρος και η ποιοτικές διαφορές, όσο ο χρόνος. Η διασπορά, ο διαμελισμός, η δια-

σκέδαση στον χώρο και στους διάφορους ασυνάρτητους ποιοτικούς χαρακτήρες, είναι Άδης όσο και ο θάνατος στον χρόνο. Και στην ακραία στιγμή όπου αποκαλύπτεται ο Άρχων του Κόσμου τούτου, πάνε μαζί – στον θάνατο διαλύεται η εναρμόνα οργανική σύνθεση της ολότητας].

Στην προσεχή μας συνάντηση αυτήν την Πέμπτη, και έχοντας αναλύσει τις ορίζουσες δομές της ανθρώπινης ύπαρξης θα ασχοληθούμε με την ιστορία, την φύση και το νόημά της. **Γιατί η ιστορία είναι του ανθρώπου και κανενός άλλου όντος.** Θα δούμε την σημασία αυτού του καθοριστικού γεγονότος. Θα μελετήσουμε την ουσία της ως πεδίο τέλειας αποκάλυψης του Είναι στο Φαίνεσθαι (σε χώρο, χρόνο και ιδέες) με επικεντρο τον άνθρωπο. Και θα αναδείξουμε την γενική μορφή της. **Θα σταθούμε στο οριακό ερώτημα: αν η τέλεια αποκάλυψη έχει συντελεστεί στο κλασσικό Θαύμα, και αν η ιστορία τελειώνει εκεί που τελειούται, τί είναι αυτό που ακολουθεί μετά το Θαύμα μέχρι σήμερα; Και υπάρχει ιστορικό μέλλον, η βρισκόμαστε σε ένα κόσμο χωρίς ιστορία;**

Ο θεματικός τίτλος της ομιλίας μου, ομοιότροπα με τον προηγούμενο για τον άνθρωπο, και για τον αυτό λόγο που εξέθεσα τότε, είναι:

Είναι και Ιστορία:

Τί Είναι η Ιστορία;

Η ομιλία θα γίνει την Πέμπτη 30 Ιανουαρίου, 8.30 το βράδυ, στην Αίθουσα Διαλέξεων του Μεγάλου Λόγου και Τέχνης (2^{ος} όροφος, Πλατεία Γεωργίου Α').

Η είσοδος είναι ελεύθερη.

Μετά την ομιλία θα υπάρξει χρόνος για συζήτηση.

II

Κατά την επόμενη Συνάντηση της Σπάρτης, πλήν της προγραμματισμένης τακτικής εκδήλωσης θα γίνει και μια συμπληρωματική που θα συνεχίζει και προεκτείνει την συζήτηση που αρχίσαμε την προηγούμενη Κυριακή. Η Σπάρτη δεν είχε γραπτούς νόμους κατά Λυκούργειο ρήτρα. Ποια ήταν η τάξη παροιμιώδους κύρους και σταθερότητας, ισχυρότερη από οποιαδήποτε ανάγκη του νόμου; Θα κοιτάξουμε λεπτομερέστερα και βαθύτερα την **Σπαρτιατική Αγωγή, τον Σπαρτιατικό τρόπο ζωής**. Όπως λέει ο Πλούταρχος, δεν χρειαζόντουσαν νόμοι, γιατί ο Λυκούργος *το “ὄλον καὶ πᾶν τῆς νομοθεσίας ἔργον εἰς τὴν παιδείαν ἀνῆψεν”*. Θα μιλήσω λοιπόν για τον Δωρικό “Κόσμο” της πόλης και τον Σπαρτιατικό Τρόπο Βίου από την γέννηση μέχρι τον θάνατο. Αποκαλυπτική θα είναι και η αντίστιξη προς το θέμα της

τακτικής συνάντησής μας τότε, που θα είναι η εορτάζουσα Σπάρτη την παιδιά της αιωνιότητας, την χαρμοσύνη της ύπαρξης στην τελειότητά της, την δοξολογία του κάλλους.

Η Σπάρτη μετέτρεψε το θέρος σε μια αδιάκοπη εορτή του Απόλλωνα. Το έαρ και το φθινόπωρο αφιέρωσε στην Απολλώνια Άρτεμη, μετουσιώνοντας την φρικτή ιεροτελεστία της άνοιξης σε αποθέωση του εφηβικού μεγαλείου, τα δε φοβερά μετοπωρινά μυστήρια του χθόνιου βάθους σε επίδειξη παρθενικής χάρης.